

K-6599
1929N4-6

84869/4-6

17152

№ 4-6 Квітень 1929

ОВА ЕНЕРАЦІЯ

журнал лівої
формації мистецтв

Д Е Р Ж А В Н Е
ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНА
БІБЛІОТЕКА

~~П. 6599~~

1

8486

ЛЕОНІД СКРИПНИК

„БІЛА ЖІНКА“. ПОРТРЕТ. 1925

59

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА

84869

ЛЕОНІД СКРИПНИК

ПОРТРЕТ. 1927

Н

О

ЧИТАЙТЕ
ПЕРЕД
ПЛАЧУЙТЕ
ПОШИ
РЮЙТЕ

В
ГЕНЕРАЦІЯ
А

Н О В А Г Е

№ 4 КВІТЕНЬ 1929 Ж У Р Н А Л Л І В О Ї Ф О Р М А Ц І Ї М

МИСТЕЦТВО ЯК ЕМОЦІОНАЛЬНА
КАТЕГОРІЯ КУЛЬТУРИ ВІДМИРАЄ

ПОВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС ВІДМИРАННЯ
МИСТЕЦТВА ПОЗНАЧИВСЯ ДЕСТРУК-
ТИВНИМИ НАПРЯМКАМИ У МИСТЕЦТВІ
ОСТАННІХ ДЕСЯТИРІЧ

РАЦІОНАЛЬНІ ВИМОГИ, ПОСТАВЛЕНІ
ПЕРЕД МИСТЕЦТВОМ СЬОГОДНІ, ПЕРЕ-
КЛЮЧАЮТЬ ЙОГО НАКОНСТРУКТИВНИЙ
ШЛЯХ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ МИСТЕЦТВ

ФУНКЦІОНАЛЬНІ МИСТЕЦТВА ВІДОГРА-
ЮТЬ СОЦІЯЛЬНО-КОРИСНУ РОЛЮ
В ЗАГАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ СОЦІЯЛІСТИЧ-
НОГО БУДІВНИЦТВА В ПЛАНІ УНІВЕР-
САЛЬНОЇ УСТАНОВКИ НА КОМУНІЗМ

„НОВА ГЕНЕРАЦІЯ“ ПОВ'ЯЗУЄ ЕТАП
ДЕСТРУКЦІЇ МИСТЕЦТВ, ЩО ЗАКІН-
ЧУЄТЬСЯ, І ЕТАП КОНСТРУКЦІЇ ЇХ, ЩО
РОЗПОЧАВСЯ, ВВАЖАЮЧИ ОБИДВА ЦІ
ЕТАПИ ЗА СКЛАДОВІ ЧАСТИНИ
ЄДИНОГО ДІАЛЕКТИЧНОГО ПРОЦЕСУ
РОЗВИТКУ ЛІВОЇ ФОРМАЦІЇ МИСТЕЦТВ

LA NOUVELLE

№ 4 AVRIL 1929

JOURNAL DE NOUVELLE FORMAT

Н Е Р А Ц І Я

И С Т Е Ц Т В Т Р Е Т І Й Р І К В И Д А Н Н Я № 4 К В І Т Е Н Ъ 1929

L'ART MEURT, COMME CATÉGORIE
EMOTIONNELLE DE LA CULTURE

LES TENDENCES DESTRUCTIVES DE
L'ART PENDANT LES DERNIÈRES DIZAINES
D'ANNÉES TÉMOIGNENT LA MORT LENTE
DANS LE PROCES DE L'ART

LES EXIGENCES RATIONNELLES, QUI SE
POSENT AUJOURD'HUI DEVANT L'ART, LE
POUSSENT VERS LE CHEMIN CONSTRUC-
TIF DE L'ART FONCTIONNEL

DANS LA POSITION DU FONDEMENT UNI-
VERSEL DE L'ART SUR LE COMMUNISME,
L'ART FONCTIONNEL JOUE DANS TOUT
LE PROCÈS DE LA CONSTRUCTION SOCIA-
LISTIQUE LA RÔLE SOCIALEMENT UTILE

LA FIN DU PROCÈS DE LA DESTRUCTION
DE L'ART ET LE COMMENCEMENT DU
PROCÈS DE LA CONSTRUCTION DE L'ART
SONT LIÉS DANS „LA NOUVELLE GÉNÉ-
RATION“. ILS PEUVENT ÊTRE COMPTER,
COMME ÉTANT LES PARTIES INTÉGRAN-
TES DU PROCÈS DIALECTIQUE DE L'ÉVO-
LUTION DE LA FORMATION NOUVELLE
DE L'ART

Г Е Н É Р А Ц І Я

О Н Д Е Л ' А Р Т Т Р О И С І Ї М Е А Н Н Ї Е Д ' Э Д І Ц І О Н № 4 А В Р І Л 1929

1. Г. КОЛЯДА. „40 ⁰ “.— Поема	6—9
2. О. МАР'ЯМОВ „Час красної риби“.— Спроба дальшої розробки й використання репортерського блокнути. Можна дати безпосередній репортаж - звіт; можна дати певний синтез типів і ситуацій. Даний приклад — не встановлення канонів, а лише один з експериментів щодо системи опису баченого (репортаж, а не оповідання)	9—13
3. О. КОРЖ. „Про дитинство, степ і рейки“.— Вірш	14—16
4. Ю. ПАЛІЙЧУК. „Вогонь по буднях“.— Вірш	16—17
5. Л. НЕДОЛЯ. „Небезпечна дорога“.— Репортаж.	17—33
6. І. МАЛОВІЧКО. „Одеса — Харків“.— Експеримент над жанром віршованого репортажу. Принципово вважаючи, що для репортажу більш придатна форма прозової фіксації фактів, ми вміщуємо цю роботу автора, що може відзначити певні шляхи для диференціації віршових жанрів (агітка, поєднана з монтажем фактів), і для дальших експериментів над організацією жанру репортажу	34—37
7. HANS LORBEER. „Військовополонені“.— Оповідання німецького пролетарського письменника, ще не друковане в СРСР	37—40
8. В. СТРЕПЕТ. „Культурхліб“.— Вірш нового нашого співробітника, що вперше друкується на сторінках „Н. Г.“ і продовжує серію „Футуристи на село.“ Автор одразу бере вірне настановлення, хоч у вірші і почуватися деяка технічна несправність	40—41
9. ЛЕОНІД СКРИПНИК. „Театр, цирк, опера, танок, музика“.— Відповідні розділи з книги «Мистецтво й соціальна культура». Тут ми маємо аналіз цих мистецьких форм з точки погляду максимальної програми панфутуризму, що з неї виходить гасло заникання мистецтв в атмосфері раціональних, функціональних вимог, що до них неминуче приводить новий, соціалістичний етап культури, побуту й життя людства. Скрипників термин «соціального мистецтва й мистецтва а - соціального» збігається в цьому розумінні з панфутуристичним термином «післямистецтво» (метамистецтво) в антитезі до минулих мистецтв (класичне й нове, ліве, деструктивне мистецтво). В обґрунтованні цих основних післямистецьких тез, в аналізі всіх гатунків мистецтва і полягає головна заслуга Леоніда Скрипника. Нам залишається надалі зробити відповідні публіцистичні висновки з цієї роботи — від них виходять вістра нашої сьогодишньої критики і боротьби за ліві тенденції в сучасному мистецтві, в напрямку до усталення і стабілізації «післямистецьких», «конструктивних», «соціальних» елементів у нашому будівництві в цілому комплексі науки, техніки, мистецтва, побуту	41—50
10. О. ПОЛТОРАЦЬКИЙ. „Панфутуризм IV — Ідеологія та фактура мистецького твору“.— Для того, щоб уникнути плутанини, треба виробити і уточнити систему зовсім нової термінології, яка б походила від післялітератури, а не оперувала б ідеалістичними термінами сучасної літератури. Ідеалістичному поділові на форму та зміст панфутуристична теорія протиставляє поділ на ідеологію і фактуру. Обґрунтованню цієї теорії (з побіжним розглядом всіх інших теорій) і присвячена ця чергова стаття	50—55
11. БЛОКНОТ	55—62
12. К. МАЛЕВИЧ. „Просторовий кубізм“.— Чергова стаття, присвячена на цей раз розглядові просторового кубізму, як четвертої стадії кубістичної системи	63—67
13. В. МІРЕР. „Міста майбутнього — невідкладні проблеми сучасного“.— В сучасному містобудівництві існує дві течії щодо розв'язання проблеми великого міста — будівництва небоскрів і будівництва міст - садів. Обидва ці погляди представлені в нашому журналі. Стаття т. Мірера обстоює будівництва міст - садів	67—70
14. О. П. „Донбас слухає“.— Відчит про виступи „Нової Генерации“ на Донбасі.	71—72
15. НАШ БЮЛЕТЕНЬ	72—78

ЗАУВАЖЕННЯ РЕДАКЦІЇ

	Стор.
16. ЛИСТУВАННЯ З РЕДАКЦІЄЮ	78 — 79
17. ВІДПОВІДІ ЧИТАЧАМ	79 — 80
18. ФОТО Й РЕПРОДУКЦІЇ.	

На обкладинці.— «Передвиборчий карнавал», фото *Є. Бригаліна*.

- Табл. 1. *Леонід Скрипник*.— «Біла жінка», фото.
> 2. » » » «Портрет», фото. 1927 р.
> 3. *В. Шкорбатов*.— «Фотограма», спроба фотографув. без фотоа-амери. 1929).
> 4. » » » «Динамика світла», фотограма. 1929.
> 5. *Дан Сотник*.— «Фото - репортаж :
1) На глибині 130 метрів «Соляний генерал» .
2) Вийшла зміна.
3) Сталінське.
> 6. *Дан Сотник*.— Фоторепортаж :
1) Сталінське.
2) Київ.
> 7. *Кадри з фільму*.— «Даш» робота «БЕМ'у» у Києві, реж. Гліб За-
творницький, опер. Юрко Вовченко.
> 8. *Є. Деслав*.— Кадри з фільму «Електрична ніч». Париж.
> 9. *К. Малевич*.— Супрематичні архітектони :
1) Супрематичні орнаменти.
2) Гота 2 - а.
3) Гота.
> 10. *Н. Суєтин*.— «Супрематична архітектона».
> 11. *К. Малевич*.— «Динамічна супрематична архітектона».
> 12. *Арх. Микола Холостенко*.— «Макет будинку комуні».
> 13. *Арх. А. Лоповок*.— «Проект Райбази у Сталіні».

В блокноті: фото В. Корчака, Б. Попова, Дана Сотника.

ДАН СОТНИК.— *Зав. редакції і керівництво оформленням*

ВІД КООПЕРАТИВНОГО ВИДАВНИЦТВА
«СЕМАФОР У МАЙБУТНЄ»

З НЕЗАЛЕЖНИХ ВІД ВИДАВНИЦТВА ОБСТАВИН
МОНОГРАФІЯ

СУЧАСНА АРХІТЕКТУРА
ТА

АЛЬМАНАХ НЕВИЗНАНИХ
ДРУКОМ ЗАТРИМАЛИСЬ.

ПРО ВИХІД БУДЕ ПОВІДОМЛЕНО СВОЄЧАСНО

1

Гудуть заводські гудки.
 О півдні робочі обідати йдуть.
 Порожніє фабрика, а станки теплі.
 Нафта розлита коло двигунів.
 Близько заводу магазин „Державного Спирту“,
 продаж горілки 40°!
 Горілка прозора і на воду скидається.
 Її п'ють, як воду.
 Різного фаху, віку та стану люди.

2

Петитними губами кричать газети:
 Сьогодні продаж горілки у 40°!
 Вулиці воскресли.
 Телеграмні зриваються вигуки.
 Вмить черги людей коло магазинів „Державного Спирту“,
 Різної нації, професії, фаху.
 Без жадної праці, безробітні,
 Гарно вдягнуті і погано вдягнуті.
 У різних кепі, капелюхах.
 Величезні черги.
 Сьогодні у місті „святковий“ настрій.
 Очі блищать від алькоголю.
 Падають п'яні на асфальти, на бруки, тротуари.
 Шкутильгають!
 Алькогольний бенефіс у 40°!
 Громадяни поспішають до магазинів.
 Створюють черги.
 Чекають на спирт.
 П'янство!!

3

У кожної людини горе та сльози.
 Ми ще не маємо багатьох фабрик,
 а ні заводів,
 ні авто.
 Коли автомобілів у Берліні — 120.000!
 у Парижі — 200.000!
 у Нью-Йорку — 4.000.000!
 — То в нас їх „як кіт наплакав“!
 Ще сонце на перевеслі злотнім то ясне, то пасмурне.
 Дні бувають різні: такі мов вакса і одекольноно-прозорі!
 Настрій у людини чудесний і поганий.
 40° настрої дає.
 40° піднімає людину на височінь блакитного неба,
 пориває у просторінь до вітру.
 Серце палає вогнем.

6

Хочеться плакати...
Світе чудесний! Музика земна!
П'яна людина в спіралях фантазій.
Розмахує руками, підстрибують ноги.
Працюють легені мов турбіни гідро-електричної станції
У кожної людини горе та сльози.
Людина жадібно ковтає горілку.
Отруєє себе, калічить.
О, п'янство!!

4

Ноги!
Вам не складають поеми,
не в музиці слова ритм ваш.
Ноги!
Ви скорочуєте просторинь і перекидаєте зір мій
з кварталу на квартал.
Мов автомати пресуєте шлях ви.
Тільки дівочі шануються ноги.
Їх оздоблюють бантами, чудесними прозорими панчішками.
Вони бувають стрункі та красиві.
Їх ставлять на виставки, підрізають убрання.
Різні ноги бувають,
у різних черевиках, ботинках...
У різних панчохах, онучах.
Залежить від грошей, хто більше.
Сьогодні брук Лібкнехта заливають асфальтом.
Селяни прибули на працю цю.
Вони хочуть заробити на зиму,
прибути з грошима до жінки, дітей.
Вийшли на працю каміняриць...
Ламають на частки граніти.
Цеглу, каміння між ноги кладуть.
Гецають молотком об камінь.
Ноги в онучах, порохняві.
Ноги!
Як легінь людина мчить на вас.
Сміло простує вперед.
Відкидає руки назад і вперед.
Крокує твердо.
... Ось вечір огнями у місті спалахнув.
Кінчається праця тяжка і марудна.
Рекламами вулиці вкрились.
Театри, кіно, кабаре.
Кафе-шантани, ресторани, пивні...
Магазини „Державного Спирту“.
40°!
Люди купують цей спирт.
П'ють і співають, танцюють...
Раді від щастя на мить.
Забули за незгоди, скарги, жаж...
Кров забурхлянула у хміль.
Людина поводить себе, як зіпсута машина.
У машині цій клепок не вистарчає.

7

Трунок отрує мізок людський.
Зараз у нас є заві і зами.
Часто зам не слухає зава.
Хочеться замові стати завом.
40°!
Ноги мов зам і голова мов зав.
Коли зав не працює, тоді зам заступає.
І заступають ноги п'яного зава.
Шкутильгають вони.
Пишуть химерні півкола, фігури.
Бо п'яний зав, а зам заступає.
Зам бо не хоче слухати зава.

5

На розі Лібкнехта промовець.
Він безробітний, у крейду вимазаний.
Вже вечір і він устиг випити 40°.
Він вийшов на брук Лібкнехта.
Зупинився. Руками розмахує.
Жестикулює, каже промову.
До всіх, до мандрівців.
У нього очі блищать, як у промовця на великому мітингові.
Він кричить та руками розмахує:
✓ „У одних голова у червінцях,
добре їдять, одягнуті гарно.
Купують повій і йдуть до ресторацій.
Мають пошану.
У одних тіло чисте, красиве, білі руки в рукавичках
Голять обличчя, ходять у театри.
У одних життя прекрасне і сміх та радість.
Діти у них у теплі та щасті.
Ну, а я — безробітний. Що я?
Ні кімнати, ні праці нема у мене.
Хіба я людина?
✓ Ех, життя проклятуше!?“
Мчалися авта взад і вперед.
Натовп зупинявся і слухав промовця.
Промовляли вони: Це п'яний.
А хтось сміявся і далі йшов.
А п'яний на розі промову держить.

6

№ 7 трамвай,
від Люксембург до Міського Парку.
П'яні всюди, за містом, у місті...
✓ Трамвай перерізав людину.
№ 7.
Просто — п'яний попав під колеса.
А чи думав він, що мертвий буде,
коли пив горілку на останні гроші...
У кишені в нього була тільки пляшка порожня.
І думав він про прекрасне майбутнє.
Чекав на хвилини щастя та життя іншого...
Мріяв ночі про дівчину...

8

Прибув із далеких піль у місто на працю.
Був каменяром, чи штукатуром ...
Ех, праця тяжка і марудна.
І попав під трамвай сьогодні,
Помер бідняга ...
Його вийняли з - під колес.
Трамвай пішов далі.
№ 7.
Дзенькає, світить огнями ...
... Будуть дні, як вітер у левадах.
Будуть чудесні настрої —
зникне горілка.
Щастя буде так багацько, як води у морі, озерах та ріках!
Як повітря під небом блакитним!
Як сонячного сяйва у день ясний!
... Гудуть гудки над заводами!

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА
НА 1929 РІК НА ЖУРНАЛ
НОВА ГЕНЕРАЦІЯ

ЧАС КРАСНОЇ РИБИ
ОЛ. МАР'ЯМОВ

Вітер дме в море.

Баркаси та шаланди пливуть за вітром і рибалки Кильгучої та Кривої коси розпочинають весняні лови.

Хіба ж є десь на Озівських берегах кращий порт, ніж Маріупіль, і краща шаланда, ніж у Хоті Кондакі. Адже сам Хота, що вже тридцять восьму весну зустрічає на своїй шаланді, каже, ніби жадного порта кращого від Маріуполя він не зустрічав.

— Може, скажете — Керч? — запитує Хота з призирством. — Це ж тьху чортове, а не порт! — відповідає він сам собі переконано, не дочекавшись від решти їхньої щирої думки про справжні властивості Керчі.

Очі Хотині масно - чорні й гостро - колючі, — точнісінько такі, як і його вуса. І можна б подумати, що обвіяне багатьма вітрами і протряхле морською сіллю обличчя Хотинне теж колючо - суворе, коли б не веселе безладдя всіх його численних зморшок і легковажна ляска задеривуватість напіввених кучерів попелястого кольору волосся. З цього безладдя червонастою, товстою масою повстає ніс і смішно припадає до верхньої губи. Зараз Хота Кондакі сидить близько порту, в ідальні «Уют». За ним же столом — рудий Вовка Криндач; обидва вони їдять рожеву блискувату камбалу, зажарену самим хазяїном «Уюта» — гладким, лисим Ксалидісом; Хота і Вовка їдять камбалу й уперто дивляться в жовтяву глибін двох стопок.

— Добра весна іде, добра риба буде, — проказує Хота.

Криндач мовчки нагинає голову: — Так. Весна іде добра.

Весна віє на морі. Крига зникла, дмуть добрі вітри; уже третій день тримається теплий «терего», той самий, що його на великих пароплавах уперто взивають «вест». Вся Бузинівка готується до нових ловів. Зараз ще йде чебак, — але ж хто в березні думає про чебака? Наближаються лови красної риби, час чебака минає, ще тиждень і з квітня піде севрига, осетрина, а іноді може трапитись і білуга. Хота Кондакі вже взяв гроші з каси, — він пофарбував свою шаланду і завтра купуватиме потрібну снасть.

— Коли в море, Хото? На лови як? — питає Ксалидіс, доливаючи чарки гостей. Кондакі йому великий приятель.

— Напевно, за тиждень, Ксенофонте. Гадаю — встигну.

Зараз вони, всі троє, сидять за мармуровим столиком «Уюта» — Хота, Вовка і сам хазяїн, — поважний Ксенофонт Ксалидіс. Вони розмовляють поволі й Ксалидіс уже не слідкує за чарками; він лише сам перехилив свою, ковтаючи гіркі струмені жовтавого напою, і зрідка, кількома поважними словами, приєднується до розмови про те, які саме закупки повинен зробити Хота Кондакі на ранок, у рибальській крамниці «Красний Базар», у Кечеджі й Рабіновича. Шаланду Хотину знають усі, про неї й запитувати нема чого, вона сама добре за себе скаже. Це ж бо на ній об'їздив сам Хота всьєнє Озівське море, від Маріуполя й до Керчі і жаден рибалка з Маріупільських околиць не наважиться сказати, що він десь бачив кращу.

— Борисе! — кричить рудий Вовка. — Борисе! Коля! Заграйте по моє!

Борис і Коля — скрипник і гармоніст з «Уюта», а «моя» — тужні «Бублички» з далекої, чорноморської Одеси. «Уют» пахне якоюсь неможливою сумішкою рівнозначно - гострих пахоців: — риби, смоли, свіжої сосни, спирту і давномитого людського тіла. Борис і Коля одержують наказ від хазяїна — Ксалидіса — грати «на смерть», і Борисова скрипка робить найнеможливіші переливи, виводить найнеймовірніші ноти, витримує нечувані павзи, а Колина гармонь розтягається в єдну, чорну з сріблястими гудзиками і прикрасами стрічку.

Хота ще розповідає про те, як його шаланда — гарячо - зелена й гарячо - червона — стоїть саме там, де в змарагдову воду моря тече світла вода річки Кальміюс і з кальміюсовою водою тече в море весна, наближаючи добрі лови. Бузинівка — Хотине селище — стоїть посеред Кальміюса. У хаті Кондакі живуть, крім нього самого — дружина й дочка. І от, коли Хота розповідає про свіжо - пофарбовану шаланду, рудий Вовка думає про чорняву, статечну Гелену, дочку Хотину, що тепер теж у Бузинівці, там, де віє найкращий вітер і в море йде весна. Березневі вітри з однаковою любов'ю доскочуть свіжі фарби шаланди й дружне Геленине тіло. Шаланда й Гелена — Хотине життя, минуле й майбутнє старого рибалки. Гарячі фарби нової Гелениної сукні викликають у Хоті таке ж почуття гордоців, як незайманий блиск поновлених бортів шаланди. Завтра Хота купить снасть, завтра ж він вернеться додому, в Бузинівку, а коли не зміниться вітер і теплий герего гнатиме повз Маріупіль в Озівські завулки таку ж уперту весну, то за тиждень він напевне вже віде в море.

— А чи не пішов би з ним у море, на ці лови і рудий Вовка? — питає Хота раптом.

Вовка Криндач по - діловитому замислюється, а Ксалидіс, обтираючи об коліна жирні, забруднені камбалю пальці, радить йому навіть і не думати, а просто згодитись на пропозицію Хоті, бо де ж він знайде кращого товариша і кращу шаланду.

Борисова скрипка паує непереможно, Коля розтягає гармонь до краю, вони грають «на смерть»; в «Уют» крізь незачищені двері на вулицю нахабно закрадається березень, маріупільська портова весна і рудий Вовка Криндач вже певно знає, що він згодний, що він обов'язково поїде взавтра з Хотю, лагодитиме нову снасть на свіжо - пофарбованій і випробуваній Хотиній шаланді й побачить Гелену, яка теж, напевне, з охотою допоможе йому працювати.

Руде Вовчине волосся здригається всією своєю розкудвоченою купою і Вовка киває головою. Він дає згоду. На ці лови вони пойдуть разом з Хотю. Всі троє — Хота, Вовка і Ксалидіс — тиснуть один одному руки, мовчазно, поважно і довго. У розчинені двері «Уюта» також нахабно дихає весняний порт. Хвильки перемивають ланцюги шаланд, баркасів і катерів, ланцюги злегка брязкотять, море дихає вголос і поривчасто, шаланди стукаються бортами і десь далеко гуде пароплав.

Пароплав йде напевне з Керчі, по сіл, по соду, чи то по вугілі і в прозорій сутні, сирена гуде надто чітко. Припортова вулиця, де стоїть «Уют» — вузька й брудна, залята смолою і засмічена всіма покидами, що їх тільки можна надібати в порті.

— Коли красна риба піде так само добре, як йде зараз чебак, — мріє вголос Хота, — то не доведеться навіть виходити далеко в море. Навіщо плисти аж за Обиточну Косу, чи й до самісінької Арабської Стрілки. Можна буде ловити й коло Білосарайського маяка. Адже, коли людині щастя, то вона й білугу виймає біля Кальміюса, не випливаючи далеко в море.

Вовка знає ще одне щастя. Він сидить й не чує нічого, він згадує Гелену і його щастя — виймати її коло самого Кальміюса, виймати як красну рибу, там, де світлою водою пливе весна.

— Ех! Плавав я на баркасі! «Ай - Тодор» — баркас, — каже раптом Вовка. — Семеро нас було, — під Таганрогом рибу ловили. І за капітана був Ваню Сузакілзе . .

Вовка, молодий портовий юнак, може розповідати довго про свої «каботажні рейси», як узиває він чотири роки своїх рибальських блукань на Озів'ї, від Керчі до Таганрогу. Він уміє суди оповідання старих рибалок і любовні пригоди на березі, сіл морської води і блиск риб'ячої луски на мокрих лавах баркасу.

— Молода дівчочка
Родила ребьоночка ;
На ножкі поставила —
Благотать заставіла . . .

Вовка несподівано переходить на пісню, а на столі з'являється доміно. Об брудний, сіруватий мармур стукотять двадцять вісім кісток і шість рук перемішують їх : — руки Хоті — тяжкі з глибокими борознами, де ніби збереглося чимало білої соли з моря і з багатьох весен Хотиного рибальства ; Вовчині руки — звичайні, трохи червонасті, вкриті рудуватим ластовинням, Ксаїдісові ж руки — білі, пухкі й м'які, ніби хайбець до грецької кави.

Хота виставляє кістки проти себе, знаходить двічі повторені на жовтому, жижкуватому тлі шість чорних крапок і поважно стукає цією кісткою об мармур столика. Хота певний, що перший вихід несе йому щастя. Кістки на столі вже виростають у довгу смугу.

— Давай мило ! Перекидайся ! — кричить Вовка. Він ставить свою кістку, кінчає першу, — граву втрюх, — партію і Калідіс одразу іде в буфет. Вільше грати він не може і тільки Хота з Вовкою продовжують вдвох розпочату гру. Хоті не щастить спочатку. Він, що перемагав усю Бузинівку, ніколи не думав, що в порті є люди, які можуть так швидко й рішуче перемогти його. Хота йде на «базар», «купує» всю решту чорних кісточок, робить всілякі омані для Вовки, але той бачить усе, ніби в Хотиних руках якісь прозорі скляночки. Він знає наперед кожен Хотин хід, він командує Хотиними руками і завжди виставляє останні свої кісточки, коли в Хоті лишається ще кілька довгастих, чорних чотирикутників. Хота відчуває ганьбу боліучу й гостру.

Відчиняються і зачинаються двері, повз їхнього столика йдуть люди. Борис і Коля знову і знову починають грати, але Хота вже не підводить голови від столика.

— Дупель - мило ! — вигукує з сивого туману Вовчин голос, і Хота з жахом бачить, що він не може поставити жадної іншої кістки, прикупає з «базару», ставить зрештою «дупель - мило» — жовтаву, пилкувату кістяшку без очків та з проділом посередині, бачить, як Вовка приставляє свої «мило - п'ять», розбиває всі Хотині плани й неприємно - дивно посміхається своїм рожевим, укритим ластовинням, обличчям.

— Брось топяться, тримайся за чарку ! — казав капітан Ваню Сулакідзе . . .

Вовка кричить це з неприхованим викликом.

Пальці возять на столі гроші. Хотині товсті, зашкарублі, як сухі ковбаски, пальці — виймають карбованці з кишені, а Вовчині складають м'які папірці біля себе.

Навесні, минаючи Тамань і Темрюк, лимани та гирла, стрілки й коси Озівських берегів, линуть з Чорномор'я виснажені зимою і штормами отари риби. Повагом суне красна риба : пливають корони й судачня, ляці й білуга. Риба суне аж до Міюського лиману, як на пасовисько ; молочно - білою суцільною масою йдуть оселедці. Сидючи в «Уюті», саме в цю хвилину, за брудним столиком сірого мармуру, Хота Кондакі як ніколи відчуває тяжку глибину моря : як у морській прозелені йдуть отари чорних чебаків, а він ловить їх новою снастю, що ще не куплена, що лежить іще на полицях у Кечеджі й Рабіновича ; так Хота впливає вже й до непевного вогнива Білосарайського маяка по красну рибу, на зустріч їй. Тяжкувата його шаланда, тільки по пофарбована, пливе Озівськими хвилями, і він бачить чорною смолою введено в ім'я. На честь рідного селища Хоті Кондакі славнозвісна його шаланда вже тридцять восьму весну ходить з ім'ям «Урузф» на кормі.

І от Хота програє.

Він відчуває, фізично відчуває, як він шматками виймає з кишені снасть, рве її й віддає Вовці. Руде Кридачеве волосся стовбурчиться перемажко. Вовка з Хотюю ще і ще ишають кості, витягають по сім ; до Хоті, ніби починає приходити щастя. Одного разу, коли Вовка набрав тридцять два очка, Хоті лишилося взяти лише шість до перемоги. І все ж партію взяв Вовка, а в дальшій партії Хота мав «суху».

Хота Кондакі, переможець усієї Бузинівки,— не мав жадного очка. Жадного очка не дав йому цей рудий портовий пройдисвіт. Снасть переходила до Вовки, і Хота знав напевне, що отари чебака плитимуть безпечно і маля уже не підморгуватиме йому своїм підсліпуватим оком. А коли в самісінкій Кальміус прийде навіть білуга,— Хоті не буде чим її виймати. Вовка ж забув про все. Він грає у доміно, ніби великий мистець, що з насолодою похваляється своїм найулюбленишим умінням. Ні Хота, ні Вовка не бачать нікого навкруги свого столика, не чують тяжкого дихання десятка людей, що сопуть за їхніми стільцями; Хота п'є чарку по чарці, обгризає ніжне м'ясо жареної риби, у нього мутить у голові, він ставить кістки вже з цікавитою певністю, що програє. Він знає, що треба стримуватись, треба грати спокійніше, але погляд його знову надібує рожеві пальці Вовки, з-поміж яких стирчать чорні синьки кісток, і він знову вибухає безпринципно злістю й ставить на стіл зовсім не ті кісточки, що їх треба поставити.

— Хото! — вигукує, не витримавши, Ксалидіс.— Ой, Хото! Кальтав сіді¹⁾, Хото! Йди вже до своєї Бузинівки й не соромся. Опіраміка²⁾, Хото!

Нарешті, коли рука Хотина знову лізе до кишені по гроші, Кондакі пересвідчується, що програє геть усе. Вовка дивиться на нього пильно й співчутливо. Навкруги посміхаються. Хота встає з стільця, кладе руки на холодний мармур столика, перебирає кісточку доміно, раптом сідає знову і каже до Вовки майже спокійно:

— На цю партію ставлю шаланду. Так. Мій «Урзуф» на цю одну партію.

Сім чорних камінців доміно шикуються ще раз перед Хотом. Він бачить серед них подвійну шістку, ставить її, розпочинаючи нову партію, і знову думає, що це може принести щастя.

— Керо!³⁾ — гукає він до Ксалидіса.

Ксалидіс приносить йому шклянку зельтерської і вже не відходить од столу.

— Став дупель - трійку, Хото! Став дупель - трійку! — так само впевнено проказує Вовка, але Хота на цей раз уперше бачить, що можна поставити інший камінь, ставить три з п'ятіркою і закриває гру. У Вовки більше і Хота знову думає, що цю партію він може виграти і тоді «Урзуф» замишиться йому, а потім він поверне назад і гроші.

Хота з Вовкою починають п'ятий круг і в'яте шикуються перед ним кісточки, а у Вовки не було ще й жадного очка.

— Невже «суха»? Дам «суху»! — вирішує Хота, приставляє кістку і раптом чує, як Вовчин тремтячий голос проголошує:

— Закриваю!

Хота перерахував. Круг був справді закритий. Хота перехилив свої кісточки.

У нього було більше.

Тоді Хота відразу зрозумів, що добрий початок ні до чого, що він програє знову, програє ганебно. Перед ним ще раз майнули свіжо-пофарбовані блискучі борти його шаланди: — гарячо-зелена, гарячо-червона смуги і він уже м'яво ставив кістку по кістці, певно знаючи, що він шаланду програє і рудий Вовка Криндач, той самий портовий юнак, що сидить проти нього, виграв у Хоті Кондакі всю рацію його майбутніх днів.

І коли Вовка Криндач сказав:

— Скінчив! —

Хота ні трохи не здивувався, він просто підвісяв з стільця і трохи невірною ходою подався до дверей. До нього ніхто нічого не промовив, Хота вийшов, набрав повні груди березневого повітря і пішов просто припортовою вулицею. Хота не знав і не намагався уявити, що він робитиме з завтра. Хота ніяк не міг усвідомити, як він повинен віддати рудому Криндачеві свою шаланду, свій «Урзуф» і як то цього року він не плитиме в море. Що ж може робити без шаланди і без моря Хота Кондакі з Бузинівки, той самий Хота, що все своє життя рибалкував од Бланчика аж до Казантіпа? Кондакі йде припортовою вулицею маріупільської слобідки, вітер дме назустріч і несе з собою пахощі соли й березневого моря.

Весна плещеться в морі, закрадається в найглибші закутки Хотинних зморшок і лагідно лоскоче повітря:

¹⁾ Добра путь.

²⁾ Приємного сну.

³⁾ Води!

За Хотиними кроками чутно другі й поруч Хоту з'являється струнка, худорлява постать рудого Вовки.

Тепер, ідучи з Ксалидісової ідальні, Вовку опановують якісь непевні й складні почуття. Обернувшись несподівано на власника найкращої шаланди Озівських берегів, він водночас згадує Гелену і з думками про неї наздоганяє Хоту.

Спочатку йдуть мовчки і невідомо куди. Потім Хота запитує:

— Що ж робитимеш, Вовко?

Криндач збирає шкіру лоба в солідні зморшки й починає ділові, господарські розрахунки.

— Завтра він купить снасть у крамниці «Красний Базар». Добру снасть мають Кечеджі й Раїнович. Потім він закінчить лагодити «Урзуф» до ловів.

Вовка думає з хвилину і додає:

— За тиждень, напевне, буду вже в морі...

Вони ще йдуть мовчки і зовсім не тяжко побачити, як Вовка хоче сказати щось Хоті і як він не може наважитися сказати цього. Нарешті, Вовка Криндач бере під руку Хоту Кондакі і каже йому стиха і нерішуче:

— Може б ти поїхав зі мною, Хото, на ці лови? Якось то збалакаємося. І потім... хто ж краще від тебе знає мою нову шаланду?!

Хота звільняє свою руку.

Він мовчить і не відповідає. Вовці довго. Напевне, п'ять, а може й шість хвилин. Потім він обертається назад, торкається рукою довгастих, хутряних крил своєї шапки - лодманки і, сказавши до Вовки:

— Калініхта! Надобраніч! —

Йде в протилежний бік.

— Подумай, Хото! Краще подумай! — кричить йому наздогін Вовка і спинається.

Броки Хотині робляться повільнішими. Хота думає і поволі переконується, що коли він не згодиться на Вовчину пропозицію, — йому нема чого вертати до Бузинівки і в нього зовсім немає «завтра».

— Добре, — відповідає Хота. — Приходь, Вовко. Добре, збалакаємося. Приходь у Бузинівку. Хереге! На все добре!

І їхні кроки розходяться, ступаючи в затишку припортової вулиці.

Хота чомусь думає про те, що з шаландою він губить і дочку свою, що шлях Гелени звертає несподівано і що в цьому також доведеться винуватити рудого Вовку. Потім Хота згадує п'ятдесят шість своїх років, що тридцять вісім з них зв'язані щільно з шаландою «Урзуф», а дев'ятнадцять з дочкою Геленою, раптом вбачає у всьому неминучу і невблагану доцільність, збирає всі зморшки свого обличчя у широку, ширю посмішку і завертає в бік, в одну з кривих і брудних вулиць Слобідки.

У порті стиха перебирає весняний вітерець ланцюгами шаланд, катерів і мало - каботажних пароплавів; присадкуватий вуглезов все глибше сідає в густу поверхню безрезневого моря, поглинаючи неймовірну кількість вугля. Другий, що тільки що прийшов — стоїть з погордою, показуючи червону ватерлінію, і жде. Баркаси і шаланди плывуть повз. Ланцюги брязкотять, хвилями белькочуть якісь дурниці, що не мають жадного сенсу, весна жене в море красну рибу, — добру здоби, для Вовки Криндача й бузинівських рибалок.

Хіба ж є десь на Озівських берегах кращий порт, ніж Маріупіль, краща дівчина, ніж Гелена Кондакі, і краща шаланда, ніж «Урзуф» рудого портового юнака Вовки Криндача.

НЕЗАБАРОМ ВИХОДИТЬ ДРУКОМ

НАКЛАДОМ КООПЕРАТИВНОГО ВИДАВНИЦТВА

СЕМАФОР У МАЙБУТНЄ

АРСЕНАЛ СИЛ

РОМАН ГЕО КОЛЯДИ

ПРО ДИТИНСТВО, СТЕП І РЕЙКИ

Ол. КОРЖ

Коли
маленьким
ходив по суніці —
мати
давала наказ :
не ходи,
синку,
до залізниці —
натрапиш на потяг
як
раз.
І проклинала
в душі старенька
усіх
тих —
хто
простелив
стелами
проклятуці рейки
на багато
верстов.
І проклинали
степові тубільці
за віднятий
землі шматок :
вже не будуть
пастися вівці —
де гуркоче
сатани візок.
І я
пастихом,
признаюся, довго
підносив
залізниці протест :
шпурляв
каміння
у вікна вагонів
експреса.
І свою
ненависть
до „живої“ машини
у серці
я доти беріг —
аж поки
з мене —
степової людини —
не став :
футурист.
Так :
я футурист.

Кажу надхнено й
годовито це.
Люблю залізниці
від міст до міст.
До індустрії
стою лицем.
Колишню
рабську
до землі любов
я навіки
втратив.
Радуюсь
тому
що виростає
в степу залізний стовп,
що проводиться
дротик.
що
зміниться
з роками
степу
дикунська
охтигей - краса :
не буде він
безглуздо - широким,
як шаровари малоро —
са.—
Звернеться
обріі —
поля
стиснуть
залізним кільцем.—
І всі
степові тубільці,
як я,
до індустрії
стануть
лицем.
Я чув їхні розмови :
— А таки буде
так :
забудеш
як запрягати корову —
машиною
куди хоч чхурнеш
за
п'ятак.
— Велика
штука :
машина...
— що й казать...
— не пара гарбі...
— ого...
— Як би

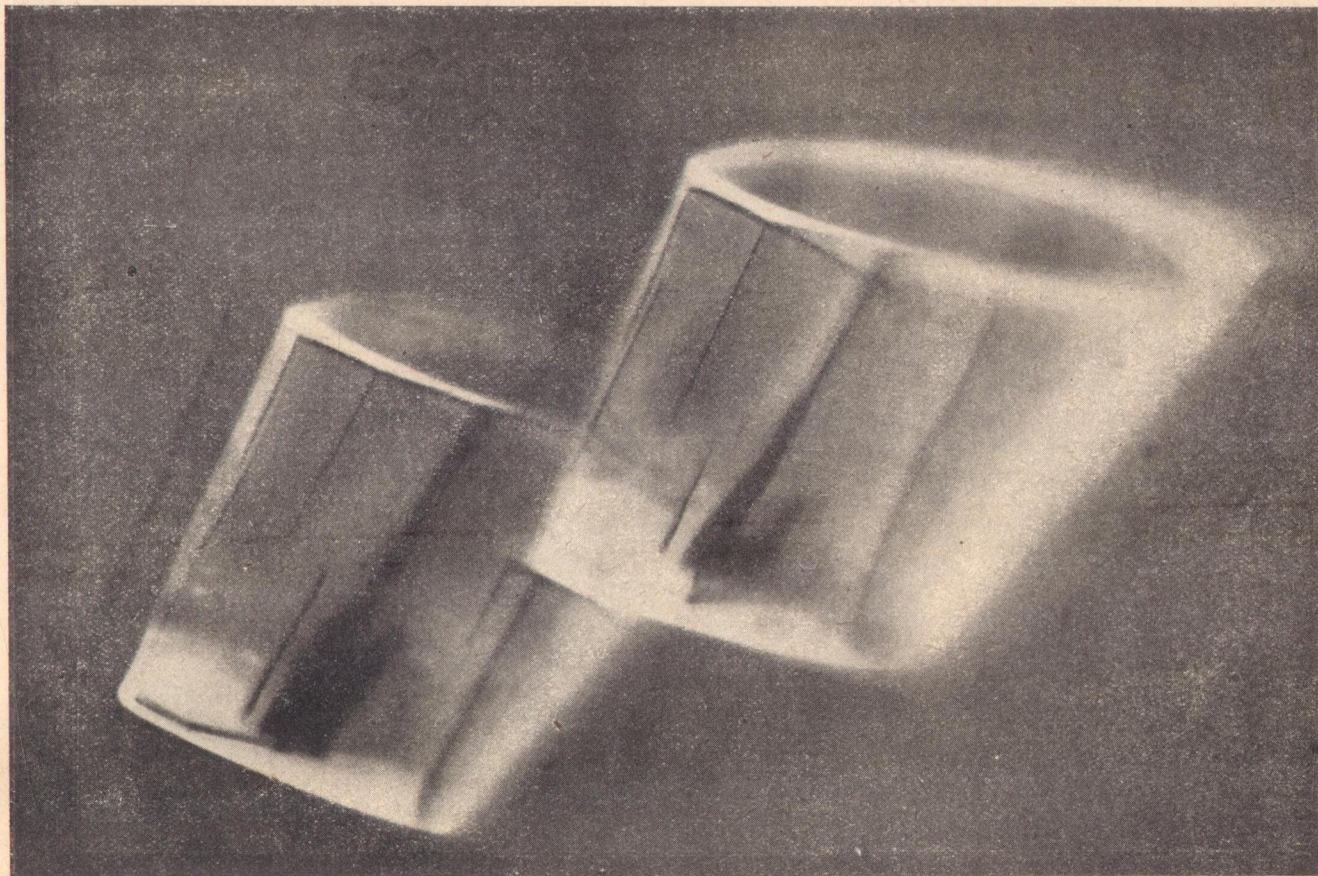

В. ШКОРБАТОВ. ОДЕСА. 1929

ФОТОГРАМА

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА

В. ШКОРБАТОВ
О Д Е С А, 1929

ФОТОГРАМА

ДАН СЮТНИК

ЗМІЧКА СТАЛІН-
СЬКОГО ЦЕРОВ-
КООПУ З... ФОТО-
КУСТАРЕМ. „РЕК-
ЛАМА ДВИГУН
ТОРГІВЛІ“

ВІДРОДЖЕННЯ „МАЛОРОСІЇ“
НА КОНТРАКТАХ У КИЄВІ

КУТОК ГАЛЬ, МАРУСЬ,
НАТАЛОК І ІНШ.

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА

НА ГЛИБИНІ 130 МЕТРІВ
„СОЛЯНИЙ ГЕНЕРАЛ“

ВИЙШЛИ З ШАХТИ. ГОРЛОВКА

СТАЛІНСЬКЕ „БАКАЛІЙНО-ВИНО-ГАСТРОНОМІЧНА ВІДДІЛЕННЯ“

хто щоденну ніжність покинув,
щоб шахтьором іти

в Донбас

Бунт.

В затишні кімнатки —

бунт.

Так кричить же

в вуха мембран це!

хай повторюють

з тисяч трибун

голоси

мікрофонних

вібрацій.

Гаснуть мрії

ночей безсонних,

висихають

краплини сліз —

Знаю

завтра

осліпне сонце

од електрики наших слів.

Нам з заводів,

з веселих вулиць

без прикрас і краси

йде радість

і вривається в вікна

гулом

і промінням цвіте,

як радій.

НЕБЕЗПЕЧНА ДОРОГА

Л. НЕДОЛЯ

Уривок з книги „Жовті Брати“

Радянського пароплава треба було чекати місяць. А тимчасом настала осінь. Жовте і Японське море хвилює. Часто бувають шторми. Їхати такої доби з жінкою, що не витримує й найменшої хвилі, було б більш, ніж нерозумно. З другого боку, затримуватись на цілий місяць не було задньої рації. Ми поклали їхати сухоходом. Цей шлях забрав би у нас 8 — 10 день. Але в консульстві й чути не хотіли про те, щоб дати дозвіл на подорож цим шляхом.

Боли я прибув до консула по візу, він сказав:

«Я ні в яким разі не припущу цієї подорожі. Чи розумієте ви, що робите. Ви їдете просто до Чжан-Цзо-ліна в руки. І як ви могли додуматись до такої нерозумної ідеї? Через Дайрен, Мукден, Манчжурію... Це чорт знає, що таке! Ні, я не можу підписувати смертний вирок трьом чоловікам, а дати дозвіл на цю подорож, це однаково, що підписати смертний вирок».

Але я домагався свого. Я доводив, що це є наша воля, що відповідальність за своє життя ми беремо на себе, що, нарешті, дамо підписку в тому, що знали небезпеку нашого шляху та що нас застерігав консул і однак ми ідемо цим шляхом. Після упертих домагань і переговорів протягом двох тижнів ми дістали візу.

Щоб переїхати Дайрен, треба мати японську візу.

Тут на нашому шляху повстало велике питання. Коли радянському консульству можна доводити, переконувати, то для японського ці заходи впливу зовсім не були придатні. Але тут нам пощастило. Один із співробітників радянського консульства був у добрих стосунках з одним із співробітників японського консульства. Він щиро поговорив з ним телефоном і справа була полагоджена. З трепетом ми підійшли до японського консульства. Біля входу ми зупинились і умовились, як триматись.

Коли ви гадаєте, що у японців ми знайшли мініатюрні столики, килимки, японські куклики, халати та інші типічні для японців речі, ви глибоко помиляєтесь. Звичайнісінька устаткова, звичайні невкладисті столи до письма, звичайні перегородки, де стоять відвідувачі, за столами сидять звичайні урядовці в європейських костюмах, краватках, манжетах. Ми підійшли до першого, що трапився, урядовця й запитали, до кого нам звернутись. Він надзвичайно ввічливо пояснив нам і навіть провів до потрібного нам урядовця. Коли ви гадаєте, що у японців менший бюрократизм, ніж у нас, ви теж помиляєтесь. Потім ми мандрували від стола до стола, з кабінета в кабінет, від урядовця до урядовця. Лють охопила неймовірна. По кілька раз зовсім марно один урядовець посилав до другого, і все це ввічливо, з широкою усмішкою та з низеньким укліном. Просто нікуди діватись. Ну, міркую, коли б мені довелось помитаритись так у якій-небудь установі Радянського Союзу, то про це, певне, писав би Кольцов, Остап Вишня, а товариш Орджонікідзе наводив би як приклад в одній із своїх промов. Але тут довелось набратись терпіння й мовчки з усім миритись. Загалом, як не трудно й довго ми мотались, візу таки здобули й пішли додому, щоб приготуватись в дорогу.

На березі темно. Сновігають тіні вантажників та рикш. Як стату стоять нерухомо японські вартові. Пароплав тоне в електричному світлі. Долітає гомін голосів. Наш автомобіль повільно пробивається крізь натовп людей і проходить до пристані. 12 година ночі. Входимо в середину пароплава. Службовець — низенький, в'юнкий японець — веде нас вниз. Ми — пасажери третьої класу. Зупинилися біля відчиненого трюму, куди опускали партії важких клунків. Стук ґранта нагадував клеїт велетенського залізного птаха. Вантажники мегушилися і нервово вигукували незрозумілі нам слова.

По один бік трюму на полу розмістились японці. Друга половина поділялась на дві частини — китайську й європейську. На японській половині частина полу була вільна. Ми поспішили розміститися на вільних місцях і раділи, що зможемо їхати з японцями, з якими не доведеться розмовляти, а значить ми легко могли уникнути ризику, що нас викриють.